

Brüssel, 7. mai 2024
(OR. en)

8830/24

CONUN 100
ONU 52
DEVGEN 54
ACP 44
COAFR 144
COLAC 52
COASI 62
COEST 243
CLIMA 164

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Kuupäev:	7. mai 2024
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Nõukogu järeldused väikeste arenevate saareriikide kohta – (Nõukogu järeldused – 7. mai 2024)

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused väikeste arenevate saareriikide kohta, mille nõukogu võttis vastu 7. mail 2024 toimunud 4021. istungil.

Nõukogu järeldused väikeste arenevate saareriikide kohta

1. Euroopa Liit (EL) ja selle liikmesriigid peavad tervitatavaks 27.–30. mail 2024 Antiguas ja Barbudas toimuva neljanda väikesi arenevaid saareriike¹ käsitleva rahvusvahelise konverentsi kokkukutsumist. Konverentsi teema „Kurss kestliku jõukuse suunas“ on väga oluline nii väikeste arenevate saareriikide kui ka ELi jaoks. EL tervitab 2024. aasta nimetamist rahvusvaheliseks väikeste arenevate saareriikide aastaks, kuna see annab hea võimaluse käsitleda väikesi arenevaid saareriike puudutavaid küsimusi rahvusvahelisel tasandil.
2. EL on tugevdanud partnerlust väikeste arenevate saareriikidega poliitilisel tasandil ning kodanikuühiskonna ja ettevõtjate esindajatega. EL on täielikult pühendunud koostöö arendamisele Väikeste Saareriikide Liiduga (AOSIS) ja selle juhatusega, mille praegune eesistujariik on Samoa.

¹ 39 riiki: Antigua ja Barbuda, Bahama, Barbados, Belize, Cabo Verde, Komoorid, Cooki saared, Kuuba, Dominica, Dominikaani Vabariik, Fidži, Grenada, Guinea-Bissau, Guyana, Haiti, Jamaica, Kiribati, Maldiivid, Marshalli Saared, Mikroneesia Liiduriigid, Mauritius, Nauru, Niue, Palau, Paapua Uus-Guinea, Samoa, São Tomé ja Príncipe, Singapur, Saint Kitts ja Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ja Grenadiinid, Seišellid, Saalomoni Saared, Suriname, Timor-Leste, Tonga, Trinidad ja Tobago, Tuvalu, Vanuatu. ÜRO piirkondlike komisjonide 18 assotsieerunud liiget: Ameerika Samoa, Anguilla, Aruba, Bermuda, Briti Neitsisaared, Kaimanisaared, Curaçao, Guadeloupe, Guam, Martinique, Montserrat, Uus-Kaledoonia, Põhja-Mariaani Ühendus, Prantsuse Polüneesia, Puerto Rico, Sint Maarten, Turksi ja Caicose saared, USA Neitsisaared.

3. Keskssel kohal on Kariibi mere, Vaikse ookeani, Atlandi ookeani, India ookeani ja Lõuna-Hiina mere saareriigid. Kuna need on valdavalt väikesed nii geograafiliselt kui ka elanikkonna suuruse poolest, võivad mis tahes šokil olla ebaproportsionaalsed, isegi eksistentsiaalsed tagajärjed nende ühiskonnale, majandusele ja kultuurile, eelkõige naistele ja tütarlastele, aga ka teistele haavatavas olukorras olevatele rühmadele, näiteks põlisrahvastele ja kohalikele kogukondadele. Kuna tegemist on saartega, millest paljud on pealegi madalad ja kauged, on nad eriti haavatavad äärmuslike ilmastikunähtuste ja kliimamuutustega seotud aeglaselt kujunevate nähtuste, näiteks meretaseme tõusu ja soolase vee sissetungi suhtes. Väikesed arenevad saareriigid sõltuvad oma majanduse, mikrokliima reguleerimise, kultuuri ja vaba aja veetmise asjus ookeanist veelgi rohkem kui muud riigid. Seetõttu on nad äärmiselt haavatavad kliimamuutuste, toiduga ja toitumisalase kindlustamatuse, merereostuse, merekeskkonna elurikkuse vähenemise, mageveevarude vähenemise, kõrbestumise, rannikuerosiooni, maa degradeerumise ning ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi mõjude suhtes.
4. Kuigi need küsimused puudutavad esmajoones väikeseid arenevaid saareriike, on need väljakutseks ja vastutada kogu ÜRO liikmeskonnale, kes kogunes 2023. aasta septembris kestliku arengu eesmärkide tippkohtumisel, kus kinnitas taas oma „kohustust tulemuslikult rakendada kestliku arengu tegevuskava 2030 ja selle kestliku arengu eesmarke ning järgida kõiki selles tegevuskavas sätestatud põhimõtteid.“ EL on võtnud kohustuse toetada sellesuunalist tööd. ÜRO liikmeskond arutab väikeste arenevate saareriikide konkreetseid probleeme meretaseme tõusu käsitleval tippkohtumisel 2024. aasta septembris ja järgmisel ÜRO ookeanikonverentsil 2025. aasta juunis.
5. EL tunnustab väikeste arenevate saareriikide rolli positiivsete arengute juhtimisel, eelkõige kliimamuutuste vastases võitluses ja keskkonnakaitstes. Väikesed arenevad saareriigid on olnud esirinnas ülemaailmsete keskkonnakriiside lahendamisel, näiteks oma vetes merekaitsealade loomisega, taastades seeläbi elupaiku ja kaitstes elurikkust ning tagades kestliku sinise majanduse. Väikesed arenevad saareriigid on samuti sillutanud teed kaasavamate kliimameetmete ja poliitikaraamistike ning kaasavama poliitilise suutlikkuse jaoks.

6. 2014. aasta SAMOA Pathway (väikeste arenevate saareriikide 2014. aasta kiirendatud tegevuskord) on loonud selge raamistiku meetmete võtmiseks 15 prioriteetse valdkonna kaudu. EL jääb ootama koostööd väikeste arenevate saareriikidega Antiguas ja Barbudas seatavate prioriteetide elluviimisel. Ajavahemikul praegusest kuni järgmise konverentsini (2034. aastal) on vaja sihipärast ja püsivat tegutsemist.
7. EL peab tervitatavaks kavandatud mitmemõõtmelist haavatavuse indeksit ja kutsub üles selle kiiresti heaks kiitma, kuna väikestele arenevatele saareriikidele avaldavad mõju arenguprobleemid ja haavatavused, mida ei võeta piisavalt arvesse üldistes rahvatuluindeksites nagu SKP ja kogurahvatulu elaniku kohta. Mitmemõõtmelise haavatavuse indeksi jaoks rohkemate ja eristatud andmete kogumine peaks võimaldama paremat arusaamist, et teha teadlikke otsuseid. EL innustab kõiki arenguasutusi kasutama seda uut vahendit, et integreerida haavatavuse tegurid paremini oma analüüsi ja tegevusse. EL soovib teha koostööd kõigi oma partneritega, et tagada arengumaade erivajaduste tunnustamine ja rahuldamine.
8. EL tervitab ÜRO Peaassamblee poolt 21. detsembril 2020 vastu võetud resolutsiooni, mis käsitleb ÜRO süsteemi arendamise poliitika iga nelja aasta tagant toimuvat põhjalikku läbivaatamist, ning on valmis osalema läbirääkimistel järgmise läbivaatamise üle, tagamaks, et ÜRO arengusüsteem suurendab jätkuvalt toetust väikestele arenevatele saareriikidele.

9. EL ja selle liikmesriigid kohustuvad täitma konstruktiivset rolli enne väikesi arenevaid saareriike käsitlevat neljandat rahvusvahelist konverentsi (SIDS4), selle ajal ja pärast seda kõikide lõppdokumendi kavandis kindlaks määratud prioriteetide suhtes. Sel eesmärgil jätkavad nad koostööd partneritega, kes on samuti pühendunud tööle väikeste arenevate saareriikide heaks, eelkõige ÜRO peasekretäri asetäitja ja vähim arenenud riikide, merepiirita arenguriikide ja väikeste arenevate saareriikide kõrge esindajaga ning ÜRO majandus- ja sotsiaalosakonnaga. EL tervitab ÜRO arengu koordinatsioonibüroo poolt 2021. aasta oktoobris ÜRO Mikroneesia riikide alalise koordinaatori büroo ja ÜRO Mikroneesia töörühma loomist; need hõlmavad Mikroneesia Liiduriike, Kiribatit, Naurut, Palaud ja Marshalli Saari. EL tunnustab ÜRO väikeste arenevate saareriikide partnerluse juhtkomitee tööd partnerluste edendamisel. Võttes arvesse väikeste arenevate saareriikide mitmekesisust, on olulised ka koostöö piirkondlikul tasandil ja koostöö väikeste arenevate saareriikide piirkondlike organisatsioonidega.

10. EL hindab äärmiselt kõrgelt tihedat partnerlust väikeste arenevate saareriikidega ÜRO kliimaläbirääkimistel. EL peab väikesi arenevaid saareriike peamiseks partneriteks tähelepanu juhtimisel IPCC, IPBESi ja IRP aruannetes rõhutatud vajadusele koheste, kiireloomuliste ja kiirendatud meetmete järele. EL tervitab COP28 otsust ülemaailmse kokkuvõtte kohta. EL ja selle liikmesriigid tegid väikeste arenevate saareriikidega tihedat koostööd COP28 tulemuste saavutamiseks; need tulemused sisaldavad muu hulgas loobumist fossiilkütuste kasutamisest energiasüsteemides õiglasel, korrapärasel ja võrdsel viisil, kiirendades meetmeid käesoleval kriitilisel kümnendil. EL ja selle liikmesriigid jätkavad koostöö tugevdamist partneritega, et töötada välja ja rakendada ambitsioonikad riiklikult kindlaksmääratud panused, mis vastavad tõhusalt ülemaailmses kokkuvõttes võetud kohustustele, sealhulgas kogu majandust hõlmavad heitkoguste vähendamise eesmärgid, mis on kooskõlas globaalse soojenemise hoidmisega 1,5 °C piires, ning rakendada tõhustatud Lima tööprogramm. EL tervitab otsust võtta kasutusele uus rahastamiskord, sealhulgas fond kliimamuutuste kahjuliku mõju suhtes eriti haavatavate arenguriikide toetamiseks kahjudele ja kahjustustele reageerimisel. EL ja selle liikmesriigid on lubanud anda märkimisväärset toetust sellele fondile ja olemasolevatele rahastamiskordadele, millega toetatakse kliimamuutuste kahjuliku mõju suhtes eriti haavatavaid riike kahjudele ja kahjustustele reageerimisel. EL on võtnud kohustuse teha partneritega tihedat koostööd, et kiirendada rohepööret ja sellest kasu saada ning toetada ülemaailmsete kohustuste täitmist. EL on veendunud potentsiaalis, mis on taastuvenergiat, sealhulgas mere taastuvenergiat, ookeanipõhises majanduses ja muudes kestliku arengu seisukohast olulistest valdkondades. EL kutsus G20 liikmeid tungivalt üles võtma selles küsimuses juhtrolli, kuna nende heitkoguste osakaal moodustab kogu maailma heitest ligikaudu 80% ning neil on oluline roll maailma keskkonna- ja kliimaprobleemide lahendamisel.

11. Keskkonnahoidlike partnerluste ja koostööabi kaudu toetab EL väikesi arenevaid saareriike Kunmingi-Montréal'i üleilmse elurikkuse raamistiku rakendamisel. Meie seisukohad ühtivad ookeanide kaitsmise ja taastamise valdkonnas; sealhulgas soovime kiiresti ratifitseerida, jõustada ja rakendada kokkuleppe, mis käsitleb mere elurikkust väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevatel aladel, ning valmistume 2025. aasta juunis Nice'is toimuval ÜRO kolmandal ookeanikonverentsil ambitsioonikate kohustuste võtmiseks. EL ja selle liikmesriigid tunnistavad Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni (UNCLOS) tähtsust; UNCLOSiga nähakse ette õigusraamistik, mille raames peab toimuma kogu ookeanidel ja meredel elluviidav tegevus. Kõik ELi liikmesriigid toetasid ÜRO Peaassamblee resolutsiooni 77/276, milles taotletakse Rahvusvaheliselt Kohtult nõuandvat arvamust seoses riikide kohustustega kliimamuutuste valdkonnas. EL teeb samuti tihedat koostööd väikeste arenevate saareriikidega, kelle elatise mõjutab eriti plastireostus, et viia selle probleemi lahendamiseks 2024. aasta lõpuks lõpule läbirääkimised ambitsioonika õiguslikult siduva rahvusvahelise instrumendi üle. EL ja selle liikmesriigid rõhutavad, kui oluline on saavutada 2030. aastaks maa degradeerumise neutraalsus, ning tervitavad Saudi Araabias toimuvat kõrbestumise tõkestamist käsitleva ÜRO konventsiooni osaliste konverentsi 16. istungjärku (COP16) kui õiget hetke, mil kiirendada riiklike ja ülemaailmseid meetmeid maa taastamise, mulla seisundi, põuakindluse ja rohepöörde valdkonnas.
12. Võrdne juurdepääs eelistele, mida annavad digitaliseerimine, ühiskonna digiüleminek, teadus, tehnoloogia ja innovatsioon, pakub koos õiglase kvaliteetse haridusega suurepäraseid väljavaateid edendada kaasavat sotsiaal-majanduslikku arengut, sealhulgas laiendada kaubandust, et saada üle kaugusega seotud raskustest; samuti võib see aidata kindlaks määrata, rakendada ja jälgida ambitsioonikaid riiklikult kindlaksmääratud panuseid ning toetada kliimamuutustega kohanemist. EL ja selle liikmesriigid töötavad arengut toetava digitaalsuse keskuse (Digital for Development Hub, D4D Hub) kaudu, et edendada dialoogi partnerpiirkondadega, sealhulgas Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonnaga, et toetada inimkeskset ja kestlikku digiüleminekut.

13. EL ja selle liikmesriigid toetavad käimasolevaid jõupingutusi rahvusvahelise finantsstruktuuri ja mitmepoolsete arengupankade reformimiseks, tuginedes Pariisi inimeste ja planeedi pakti tegevuskavale ja Bridgetowni tegevuskavale 2.0. Jääme ootama reforme käsitlevaid arutelusid, sealhulgas tulevikuteemalise tippkohtumise ja 2025. aastal Hispaanias toimuva neljanda arengu rahastamise rahvusvahelise konverentsi raames.
14. Eesmärk peab olema mobiliseerida ülemaailmselt vajalikud vahendid kõigist allikatest kestliku arengu tegevuskava 2030 ja Pariisi kokkuleppe täielikuks ja kiiremaks rakendamiseks, sealhulgas suurendada likviidsust ja kasutada parimal võimalikul viisil ära soodustingimustel rahastamist, mida on piiratud mahus. On ühistes huvides tegeleda paremini ülemaailmsete probleemidega ja ebavõrdsusega ning kaitsta ülemaailmseid avalikke hüvesid, tagamaks, et ükski riik ei peaks valima selle vahel, kas võidelda vaesuse vastu või planeedi nimel. Sellega seoses toetavad EL ja selle liikmesriigid selliste uuenduslike rahastamisvahendite väljatöötamist, nagu kliimamuutustele vastupanuvõimet käsitlevad võlaklauslid kõige haavatavamate riikide jaoks.
15. EL on väikeste arenevate saareriikide pikaajaline partner, kes toetab neid kestliku arengu eesmärkide saavutamisel. Juba praegu on EL ja selle liikmesriigid koos, Euroopa tiimina, väikeste arenevate saareriikide suurim rahastaja, olles andnud 2022. aastal rohkem kui 1,2 miljardit eurot kahepoolse ametliku arenguabina ja mitmepoolsete organisatsioonide kaudu antava abina. Strateegia „Global Gateway“ kohaselt teevad EL ja selle liikmesriigid Euroopa tiimi lähenemisviisi raames koostööd väikeste arenevate saareriikidega, investeerides digi-, keskkonna-, kliima- ja energeetikavaldkonda, transporti, tervishoidu, haridusse ja teadusuuringutesse. EL rahastab väikestele arenevatele saareriikidele kasu toovaid valitud strateegilisi juhtalgatusi, nagu ülemaailmne roheline võlakirjade algatus, Vaikse ookeani piirkonna roheline ja sinine liit ning jõupingutused *Sargassum*’i vetikate kujutatava ohuga tegelemiseks Kariibi piirkonnas. Euroopa Investeerimispank on andnud väikestele arenevatele saareriikidele (2022. aasta detsembri seisuga) 3,47 miljardit eurot kohalikele krediidasutustele suunatud krediidiinidena, et toetada VKEsid, taristuinvesteeringuid ning energeetika, teenuste, tervishoiu, hariduse, põllumajanduse ja kalanduse valdkonda. Samuti rahastab EL 35 miljardi euro suuruse eelarvega programmi, millega toetatakse Aafrika, Kariibi ja Vaikse ookeani piirkonna väikesi arenevaid saareriike ja rannikuriike, sealhulgas Kariibi piirkonna Biospace-programmi ja Vaikse ookeani piirkonna Bioscape-programmi, ning India ookeani lääneosa kriitilise tähtsusega ökosüsteemide partnerlusfondi.

16. EL on humanitaarkatastroofideks valmisoleku programmi raames kolmekümne aasta jooksul toetanud riiklike ametiasutuste ja kohalike kogukondade suutlikkuse suurendamist, et väikesi arenevaid saareriike eriti ohustavaid loodusõnnetusi ennetada, neile reageerida ja nendest taastuda. Koostööd selles valdkonnas tõhustatakse, sõlmides ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna vahel 2024. aastal allkirjastatava katastroofiohu juhtimist käsitleva vastastikuse mõistmise memorandumi ning käivitades mitu ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna vahelist dialoogi katastroofideks valmisoleku teemal. EL tuletab meelde, kui oluline on toetada ÜRO peasekretäri algatust „Varajane hoiatamine kõigi jaoks“ („Early Warnings for All“), eelkõige kaotada väikeste arenevate saareriikide ilma- ja kliimavaatluste peamised andmelüngad, tagada, et hoiatused vastavad kohalikele vajadustele, ning edastada hoiatusi kohalikele elanikele.
17. Lisaks töötab EL strateegia „Global Gateway“ kaudu, et meelitada ligi ja võimendada erasektori investeeringuid väikestesse arenevatesse saareriikidesse. Erasektori investeerimissuutlikkuse võimendamine on strateegiline prioriteet, mille poole püüeldakse ettevõtluskeskkonna ja investeerimiskliima parandamise, tehniliste kaubandustõkete kõrvaldamise, võrdsete tingimuste tagamise ja rahaliste vahendite kaasamise abil. Selle tegevusraamistiku kaudu annab Euroopa Kestliku Arengu Fond+ (EFSD+) erasektori investoritele tagatise arengut rahastavate asutuste kaudu.

18. 2023. aasta novembris allkirjastati uus ELi ja selle liikmesriikide ning Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide organisatsiooni (AKVRO) liikmete vaheline partnerlusleping. See leping on eriti oluline väikeste arenevate saareriikide jaoks, kuna peaaegu kõik nad on AKVRO liikmed. Selles lepingus seatakse ELi ja AKVRO koostööle kõrged eesmärgid seoses selliste peamiste ühiste põhimõtetega nagu inimõigused, demokraatia, rahu ja julgeolek, inim- ja sotsiaalne areng, kliimamuutused ja keskkond ning ränne ja liikuvus. Väikeste arenevate saareriikide jaoks pakub see partnerlusleping raamistikku, milles nad saavad mõjutada ja juhtida ülemaailmseid algatusi ning luua konsensust nende jaoks kõige tähtsamates küsimustes ja tegutseda konsensuse alusel partnerluse vaimus koos ELiga ja kogu maailmas. Kolm uut piirkondlikku protokoll, mis on osa partnerluslepingust, hõlbustavad teabevahetust ja koostööd, mis on kohandatud iga piirkonna vajadustele ja dünaamikale. See uus lähenemisviis võimaldab tõhustada koostööd kõigi piirkondade vahel väikeste arenevate saareriikide jaoks olulistes küsimustes, nagu kliimamuutused, keskkonnakaitse ja ookeanide majandamine. ELi ja partnerite vahel sõlmitud majanduspartnerluslepingud on avaldanud positiivset mõju asjaomaste riikide majandusele. 33 AKVRO riigist, kellel on ELiga majanduspartnerluslepingud, on 21 väikesed arenevad saareriigid. EL peab tervitavatavaks, et ELi ja Vaikse ookeani piirkonna majanduspartnerluslepinguga ühinevad Niue, Tonga ja Tuvalu, kelle ühinemisprotsess jõuab peatselt lõpule. EL loodab, et väikeste arenevate saareriikidega kujunevad välja ulatuslikud ja vastastikku kasulikud suhted, mis lähevad praegusest koostööst kaugemale. EL töötab selle nimel, et edendada koostööd väikeste arenevate saareriikide ja muude saarte vahel, eelkõige ELi äärepoolseimate piirkondade ning ülemeremaade ja -territooriumidega, millel on mõned ühised tunnused väikeste arenevate saareriikidega.
19. Edaspidi arendab EL oma partnerlust väikeste arenevate saareriikidega koostöö ja dialoogi kaudu, sealhulgas ülemaailmsete probleemide osas ning tehnilise abi ja suutlikkuse arendamise toetamise valdkonnas, tuginedes kestliku arengu eesmärkide 2023. aasta tippkohtumisel sõlmitud ja SIDS4-konverentsil sõlmitavatele kokkulepetele, et tagada 2024. aasta septembris edukas tulevikuteemaline tippkohtumine ning võtta neid tulemusi arvesse neljandal arengu rahastamise konverentsil.

20. EL jääb ootama SIDS4-konverentsi ja järgmist väikeste arenevate saareriikide tegevusprogrammi, milles osalevad sisuliselt kõik asjaomased sidusrühmad, sealhulgas kodanikuühiskond, erasektor, akadeemilised ringkonnad ja noored. Oleme valmis andma oma panuse tegevusprogrammi rakendamisse koostöö kaudu sellistes prioriteetsetes valdkondades nagu kliimamuutused, energia ja keskkond, sinine ja roheline majandus, väikeste arenevate saareriikide osalemine ülemaailmsel turgudel, ametlik arenguabi ning lihtsam juurdepääs kliima-, arengu- ja kohanemisalasele rahastamisele ja investeeringutele.
